

Berlin: Remembering the Spectacle

Rose English og Sally Potter

3. februar – 9. april 2023

HEIRLOOM
center for art and archives

Introduktion

I 1976 skabte Rose English og Sally Potter den banebrydende stedsspecifikke performance *Berlin*, som blev realiseret i fire dele over forskellige venues i centrum af London. Værket, dets emner og dets metoder satte dybe spor i deres respektive individuelle praksisser og internationale løbebaner – Rose English bevægede sig videre til at skabe ambitiøse performances indenfor kunst, teater og cirkusverdenen, og Sally Potter etablerede sig som en anerkendt filminstruktør.

HEIRLOOM har udviklet og skabt *Berlin: Remembering the Spectacle* i samarbejde med Rose English, og udstillingen genbesøger værket fra 1976 med en ny installation, der præsenterer rekvisitter, kostumer, fotografi, video samt arkivmateriale. Udstillingen er samtidig tilrettelagt som en refleksion over performancedokumentationens karakter og tilgang.

English og Potter boede sammen i en årrække i London i forskellige squats – huse som var forladte og ubeboede. De brugte deres hjem aktivistisk som et arbejds- og visningsrum i protest mod tidens ejendomsspekulation og ubetalelige boligvilkår. Det politiske klima i Storbritannien i midten af 70'erne var præget af tårnhøj inflation, Margaret Thatcher tiltrådte som leder af det konservative parti, og en stigende fascisme gav sig til udtryk i populariteten af partiet The National Front. English og Potter oplevede tiden som en parallel til Weimarperioden i Tyskland efter 1. verdenskrig. Her opblomstrede salonkulturen, der tillod kunstneriske eksperimenter trods de vanskelige vilkår. Denne historiske parallel inspirerede valget af venues for *Berlin*, som bevidst styrede udenom kunstinstitutionens konventionelle gallerirum og teatrets scener.

Berlin bestod af fire akter, hvoraf første og sidste del foregik i 41 Mornington Terrace, et besat hus i Camden, London, hvor Rose English og Sally Potter boede på det tidspunkt. Del 2 foregik ved midnatstid i en skøjtehal og del 3 udspillede sig i en offentlig svømmehal. English og Potter er de to talende protagonister i værket, der blev akkompagneret af et tavst mandligt kor og en lille dreng. Elementerne ild, is og vand gennemstrømmede de forskellige scener, der som liveperformance og

stillbilleder fremkaldte et særdeles filmisk værk, hvor English og Potter via deres replikker diskuterede samfundsopfattelsen af kvinder og samtidig stillede spørgsmålstejn ved de billeder, de selv præsenterede. Den feministiske filmteoretiker Laura Mulvey, forfatteren bag den revolutionerende teori om det mandelig blik's indflydelse på filmmediets billeddannelser af kvinder, oplevede *Berlin* og kaldte værket fuldkommen sensationelt i et interview i *The Believer Magazine*.

Samarbejdet mellem English og Potter varede omkring et årti fra deres første møde i 1974 og de skabte i fælleskab en række performative værker. English spillede med i Potters eksperimenterende kortfilm *Thriller* (1979) og de to samarbejdede med komponisten Lindsay Cooper på spillefilmen *The Gold Diggers* (1983), der betragtes som et hovedværk i 1980'ernes feministiske filmproduktion. Filmen blev realiseret med et rent kvindeligt crew og alle blev aflønnet med samme honorar.

Berlin: Remembering the Spectacle er første gang English og Potter genbesøger deres kollektive praksis, og udstillingen lader tiden kollapse i spørgsmålet om hvad der er fortid, nutid og fremtid i det kunstneriske arbejde. Akt 4 i *Berlin* sluttede med spørgsmålet "Hast du *Berlin* gefunden?" (Har du fundet *Berlin*?), som English og Potter stillede hinanden, og begge besvarede ved at opremse de materialer, objekter, ideer og steder, som havde indgået i værket. Værket *Berlin* havde derved i sig selv en iboende diskussion omkring hvad man kan genkalde sig og hvad der er tabt for eftertiden.

Rose English

Rose English' praksis trækker på både konceptuel kunst og dans, og er formet af 1970'ernes feministiske kunst- og performansescener i Storbritannien. Hendes arbejde går på tværs af etablerede kategorier og forener elementer fra teater, cirkus, opera og poesi for at undersøge bl.a. kønspolitik, performerens identitet og nærværets metafysik.

I sine performances analyserer og kommenterer English på æstetik, politik og filosofi, samt aspekter af britisk popkultur: Fra showgirls og showheste til trylletricks og pantomime. English optræder i sine performances som værtinde, entertainer og filosof, og forvandler derved scenen til et rum for tænkning og refleksion. Derudover optræder English selv som skuespiller i en lang række teater og TV-produktioner, samt i eksperimental og mainstreamfilm.

Fra 1974 - 1983 arbejdede English tæt sammen med filminstruktør Sally Potter, den klassisk uddannede koreograf Jacky Lansley samt komponisten Lindsay Cooper om at udforske forholdet mellem kunstnerisk form og konventioner, såvel som kvinders roller i samfundet.

English har skrevet, instrueret og optrådt med sit arbejde internationalt i over 40 år, på venues så forskellige som gamle musikpaladser, skøjtehaller, Tate Britain, Queen Elizabeth Hall, the Adelaide Festival og Lincoln Center i New York. Rose English har udstillet internationalt igennem sin årtier lange karriere og arbejder nu mellem London og Møn. English repræsenteres af Richard Saltoun Gallery og Karsten Schubert, London.

Sally Potter

Sally Potters tidlige arbejde som danser, koreograf, musiker og performancekunstner i 1970'erne involverede projekter sammen med musikerne i Feminist Improvisation Group (FIG), Richard Alstons dansekompani Strider samt Limited Dance Company, som hun stiftede sammen med Jacky Lansley.

Potters arbejde skiller sig ud i kraft af sin sammenfletning af billede, performance og musik samt den dristige blanding af og opbrud med køn og genre. Potter er kendt for innovativ form og kontroversielle tematikker og hun har arbejdet sammen med mange af nutidens mest betydningsfulde filmskuespillere.

Potter blev medlem af London Filmmaker's Co-op i 1960'erne, men det var i 1979 en ny fase i hendes kunstneriske arbejde blev indledt med 16mm kortfilmen *Thriller*. Filmen er produceret, skrevet, instrueret og redigeret af Potter, og Rose English deltog som performer i værket, der blev optaget i det hjem de to delte. *Thriller* blev et kulthit og gav Potter mulighed for at instruere sin første spillefilm, *The Gold Diggers* (1983), skabt i samarbejde med Lindsay Cooper og Rose English.

Med *Orlando* (1992), Potters opsigtsvækkende filmatisering af Virginia Woolfs klassiske roman, nåede hendes arbejde for første gang et bredere publikum. Filmen efterfulgtes af *The Tango Lesson* (1996), *The Man Who Cried* (2000), *Yes* (2004), *Rage* (2009), *Ginger & Rosa* (2012) og *The Party* (2017). Hendes seneste film, *The Roads Not Taken*, havde premiere på Berlinale i 2020. Sally Potter stiftede sit produktionsselskab Adventure Pictures i 1990 sammen med producer Christopher Sheppard.

Unik storslåethed– en performers perspektiv

Stefan Szczelkun

Som jeg husker det, handlede 'Berlin' først og fremmest om at vende magt på hovedet, og måske mere specifikt, patriarkatet. Det var et dristig skift af etablerede idéer om mænd og kvinders kønsroller. Ambitionsniveauet for hver af de tre første events blev større og større, og de visuelle metaforer blev mere voldsomme og foruroligende efterhånden, som de udfoldede sig.

English og Potter engagerede en gruppe mænd klædt i mørke jakkesæt, der tavst fulgte nogle simple instruktioner. Rose English har beskrevet denne gruppe som et kor. Ordet, der faldt mig ind som performer var 'slæng'. Mændene havde ingen handlemuligheder, bortset fra en gang imellem at kunne vende sig mod hinanden og søge trøst i en omfavnelser. De to kvinder havde ikke alene skabt de fire performances, men det var også dem, der i selve performancen talte og styrede forløbet. Det var dem, der diskuterede og skændtes omkring billedernes betydning.

Man kunne måske tro, at de mandlige deltagere ville have følt sig holdt for nar eller endda udnyttede på grund af denne omvendelse, men det gjorde de ikke. Jeg tror, at det kunne lade sig gøre, fordi vi allesammen havde enorm respekt for Rose og Sally. For mange af os var denne respekt blevet opbygget under en længere periode, hvor vi lyttede til hinanden i veltillæggede møder. Dette skabte stor tillid mellem os.

Denne 'verden vendt på hovedet' opstod ikke ud fra et følelsesløst sted. Faktisk kom den ud af en tilstand af skærpede følelser, men også et behov for at handle på erkendelsen af, at hvert menneske besidder handlekraft og er i stand til at realisere sin egen virkelighed. Det er kun kropsliggjorte følelser af magtesløshed fra vores fortid, der gør det svært at handle. Jeg tror, at ved at skabe 'Berlin', tog Sally Potter og Rose English denne sandhed om deres iboende magt, der kan være svært at mærke i det daglige, til sig. Begge besluttede sig for at handle magtfuldt og derved at vende årtusinders undertrykkelse på hovedet, men de var stadig sårbare – som det indikeredes af Sallys nøgenhed, og taburetten, som Rose bar. Den nøgne

dreng var måske også tegn på mændenes sårbarhed, da de som børn blev oplært til at acceptere rollen som undertrykkere og godtage usandheder om kvinder. Denne blanding af sårbarhed og en markant omvending af undertrykkelse, der udfoldede sig på store offentlige lokationer, var det, der gav denne performanceserie sin unikke storslåethed.

I del 3 endte mandekoret 'strandet øverst på vippen' som drivvåde tilskuere, og så, i del 4, stod de igen i en ophøjet position, trængt sammen på en kaminhylde for at overvære kvindernes ageren. Dette var mit yndlingsbillede: det syntes at udfordre en dybt indlejret idé om hjem, og det bliver ved med at vække genklang i mit liv.

Stefan Szczelkun

Jeg har været så heldig at være en del af flere dynamiske kunstkollektiver – først Scratch Orchestra i slut-60'erne og sidenhen X6 Dance Space i 70'erne, hvor jeg mødte Rose og Sally. I mit eget arbejde bruger jeg tekst, fotografi og video, bogproduktion, kuratering, performance samt aktivisme for at undersøge problemstillinger i forhold til social klasse og kultur.

Berlin: Remembering the Spectacle Rose English og Sally Potter

Installation, variable dimensioner, 2023

Elementer:

1. Indbydelseskort

(Berlin, 1976)

2. Træskammel

(Berlin: Parts One – Four, 1976)

3. Knopsvanevinger og sort silkekjole på mannequin

(Berlin: Parts One – Four, 1976)

4. S/h pigmenttryk på papir: Mændene på kaminhylden

Foto: Roger Perry. [printed 2023]

(Berlin Part Four: the Arguments (at home), 1976)

5. Vinglas

(Berlin: Part Four, 1976)

6. Sæt med 4 s/h gelatinesølvtryk på papir

Foto: Roger Perry

(Berlin: Part One – the Pre-Conditions (in the house), 1976)

7. Suspenderet wolfram glødepære

(Berlin: Parts One and Four, 1976)

8. Sæt med 21 s/h gelatinesølvtryk på papir

Foto: Paul Derrick & Roger Perry

(Berlin: Parts One – Four, 1976)

9. Smedejerns vugge

(Berlin: Parts One – Four, 1976)

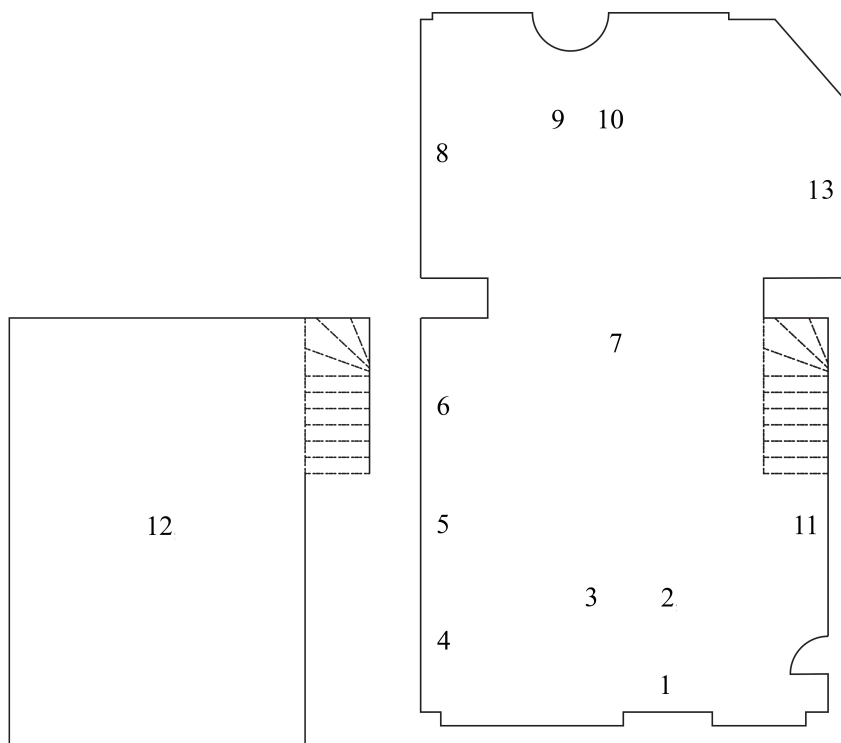
10. Krinolineskørt af magnoliablade på mannequin og pelsmuffe
(Berlin: Parts One – Three, 1976)

11. Udkåret spejl i træramme.
(Berlin: Parts One and Four, 1976)

12. Video, 13:39 min
Foto: Paul Derrick, Roger Perry & Geoff White.

.....

13. Kontekstuel arkivpræsentation
Berlin, 1976
Courtesy Rose English Studio Archive.

'Berlin'

marts/april 1976

Skrevet af Rose English og Sally Potter nogle dage efter afslutningen på forestillingerne.

Part One: The Pre-Conditions (i huset)

Part Two: The Spectacle (på is)

Part Three: Remembering the Spectacle (i vandet)

Part Four: The Arguments (i hjemmet)

Del et foregik på 41 Mornington Terrace, London NW1, et stort besat hus, del to foregik i skøjtehallen Sobell Center, del tre udspillede sig i den olympiske svømmehal Swiss Cottage, og del fire foregik tilbage i huset.

Part One: The Pre-Conditions (i huset)

Publikum blev vist ind i husets stueetage af den sortklædte kvinde med en skammel, som sad med ryggen til publikum mellem dem og det tilstødende rum. Der stod en kvinde med bar overkrop i et krinolineskørt dækket af blade, med fjer i håret og iført pelsmuffe, ved en bladklædt vugge oplyst af ildskær fra pejsten. Man kunne høre en cello spille et andet sted i huset. Til sidst rejste kvinden i sort sig og førte publikum ovenpå. Hun åbnede de dobbelte døre, der førte ind til det næste rum, og den samme musik startede igen. En efter en kom seks mænd og en nøgen dreng ind i det andet rum, rejste sig kort og gik derefter i omvendt rækkefølge. Kvinden i sort lukkede dobbeltdørene, stillede sig foran dem med front mod publikum og tændte en lypære placeret lige foran hendes pande. Hun stod der, indtil tårerne trillede ned af hendes ansigt. Musikken startede igen, hun åbnede dobbeltdørene og mændene kom igen ind i lokalet, denne gang bevægede de sig mod hinanden i en delvis omfavelse. Igen lukkede kvinden i sort dørene og stillede sig foran lypæren, indtil tårerne trillede ned af hendes ansigt. Musikken startede for tredje gang. Denne gang kom mændene ind i rummet og omfavnede hinanden. Den nøgne dreng blev ført hen til kvinden klædt i sort, hvor vand fra et vinglas blev kastet ned på hans hoved af en af mændene. De andre mænd tog lommetørklæder op af lommen og holdt dem for øjnene. Kvinden i sort lukkede dørene for dem og førte publikum tilbage nedenunder, hvor kvinden i bladkrinolinen forblev ubevægelig ved sin vugge, men påbegyndte en monolog, der relaterede billedet af hende

selv til historiske fremstillinger af den nøgne kvinde, og analyserede sin rolle som objekt og som subjekt gennem handlingen at tale; at bryde tavsheden.

Part Two: The Spectacle (på is)

En uge senere samledes publikum på en skøjtebane på den anden side af byen. Kvinden i sort skøjtede ud på isen, bar sin skammel og satte sig så ned på den. Hun flyttede derefter to gange til andre dele af isen med sin skammel og satte sig derefter på den. Til sidst rejste hun sig og gled hen mod publikum, hvor hun begyndte at fortælle historien om, hvad der skulle ske den aften, som om det allerede var sket (dvs. i datid). Hun afsluttede med en beskrivelse af vuggen, der brød i flammer på isen, og hun hentede derefter vuggen dækket med blade og placerede den midt på isen. Den samme musik, som i første del, startede og mændene skøjtede ind på isen en efter en, rejste sig og gik så. Kvinden i sort førte derefter drengen op på isen og satte sig på sin skammel og talte sagte til ham. Musikken startede igen, og mændene skøjtede hen til vuggen, kiggede ned i den og skøjtede så til det fjerneste hjørne af skøjtebanen. Tredje gang musikken startede, rykkede mændene sig og afslørede derved kvinden i bladkrinolin, som de slæbte rundt på skøjtebanen tre gange, og efterlod hende til sidst ved vuggen i samme stilling, som hun havde indtaget i huset. Kvinden i sort skøjtede hen mod hende og trak dynen til side i vuggen. Kvinden i bladkrinolin blev ved vuggen, indtil den knitrede og brændte af flammer og skøjtede derefter langsomt af sted.

Part Three: Remembering the Spectacle (i vandet)

Næste aften sad publikum på tilskuerpladserne, som førte ned til en olympisk svømmehal. Et spotlys blev tændt og fulgte kvinden i sort, der bar sin skammel. Hun gik langs kanten af bassinet til vippebrætterne, og klatrede af stigen op til det øverste bræt, satte sig på skamlen og så ud over poolen. Kvinden i bladkrinolin kom ind med en mikrofon og stillede sig i et rampelys ved metalstellet på den udbrændte vugge. Hun begyndte at tale i mikrofonen, henvendte sig til kvinden i sort på den anden side af bassinet og fortalte om et skænderi, de havde haft tidligere på dagen om måder at læse og fortolke det billedsprog, de selv havde konstrueret. Musikken afbrød hendes tale, og lyset fulgte mændene, da de kom ud af dobbeltdørene ved poolen, stod et stykke tid og kiggede på vandet og gik derefter ud

gennem dobbeltdørene. Kvinden i bladkrinolinen genoptog sin tale og udviklede argumentet om deres repræsentation i forestillingen, i den historiske kontekst af billeder af kvinder og natur, moder jord osv. Musikken startede igen, mændene trådte ind ad dobbeltdørene, denne gang uden deres jakker, gik hen til trappen i bassinet, gik langsomt ned i vandet og stod stille med vandet op til livet. Musikken sluttede, de steg ud af poolen og vendte dryppende tilbage gennem de dobbelte døre. For tredje gang begyndte kvinden i bladkrinolinen at tale. For tredje gang startede musikken, og den sortklædte kvinde vendte sig mod væggen, og mændene trådte ind. Denne gang var de uden sko og veste, de bevægede sig ned i vandet og begyndte at svømme. De svømmede langs bassinet, steg op af vandet og klatrede op til det øverste bræt, hvor de stod med ansigtet mod kvinden i sort. Kvinden i bladkrinolinen lagde derefter sin mikrofon og klatrede langsomt ned i vandet. Da hun begyndte at komme på dybt vand, råbte hun 'Rose!'. Kvinden i sort sprang fra det øverste bræt, kastede sig i vandet og svømmede hen mod hende. De holdt hinanden i hånden og fjernede hinandens kostume. Bladnederdelen og den sorte kjole sank til bunden af poolen. De to kvinder svømmede til den dybe ende og fortsatte deres skænderi. Et spotlys kom på dobbeltdørene. Den lille nøgne dreng kom frem og blev stående.

Part Four: The Arguments (i hjemmet)

En uge senere blev publikum ført ind i husets stueetage. På klaveret var der et fotografi af kvinden i bladkrinolinen med sin vugge, som hun optrådte i den første forestilling. Hun stod sortklædt ved vuggens udbrændte stel, som nu indeholdte en død svane. Gulvet var dækket af vinglas. De seks mænd stod alle på kaminhylden over pejsen og holdt deres lommeørklæder. Kvinden draperede svanen om sin hals og førte publikum ovenpå. Musikken startede; hun åbnede de dobbelte døre for at afsløre kvinden i sort iført skøjter, stående på en isblok og med sin skammel i hånden. Musikken sluttede, den første kvinde lukkede dørene og stillede sig under pæren, indtil tårerne trillede ned af hendes ansigt. Musikken startede igen, og hun åbnede de dobbelte døre og afslørede kvinden i sort, stadig

stående på isblokken, men denne gang iført svanevinger og med et sammenrullet fotografi i hånden. Den første kvinde kom ind i rummet, tog rullen, forlod rummet og lukkede dørene. Hun stod under lyspæren, rullede fotografiet ud, som skildrede den anden kvinde under lyspæren, og blev stående, indtil tårerne trillede ned af hendes ansigt. Musikken startede for tredje gang, og denne gang åbnede den anden kvinde dobbeltdørene og afslørede isblokken, der dampede under glødende kul, hun stod bag kvinden med fotografiet og startede en samtale 'Hast du Berlin gefunden?'(.) De stillede hinanden spørgsmålet og svarede med en opgørelse over alle de genstande, rekvisitter, kostumer, materialer og bygninger, der var blevet brugt i forestillingerne. Til sidst førte de publikum nedenunder og fortsatte med at snakke. Mændene stod og talte sagte for sig selv mellem vinglassene om deres kostumer. Den nøgne dreng lå i den udbrændte vugge. En af mændene gik hen til drengen med et brød og et glas rødvin og begyndte at give ham mad. Da kvindernes samtale begyndte at inkludere en liste over strukturer og koncepter, der blev brugt i forestillingen, blev et blått satینگardin langsomt sænket ned bag scenen af mændene.

Udstillingen er kurateret af HEIRLOOM og co-produceret med Karsten Schubert Gallery. Udstillingen rejser videre til London og præsenteres senere på året på Karsten Schuberts Gallery Room 2 i Soho.

Tak: Martha Fleming, Susanne Rosenild, Jonas Kjeldgaard Sørensen, Christian Balleby, Karsten Schubert London, Rasmus Brendstrup/Cinematket

HEIRLOOM – center for art and archives er et non-profit kunstcenter i København dedikeret til at udstille og initiere projekter med fokus på det kunstneriske arkiv. HEIRLOOM betyder arvestykke på engelsk, og organisationen er optaget af at udforske det kunstneriske eftermæle og oversete samlinger i dialog med samtidskunsten. Programmet retter særlig opmærksomhed på flygtige værkpraksisser og diskussioner omkring køn, identitet og transnationale udvekslinger. Det er Heirlooms ambition at genbesøge og kontekstualisere kunstpraksisser gennem nye kuratoriske koncepter og formater. Organisationen er fysisk placeret i København, men opererer internationalt.

HEIRLOOM er støttet af Det Obelske Familiefond, 15. Juni Fonden, Bikuben Fonden, Statens Kunstfond, Augustinus Fonden, Beckett Fonden, Novo Nordisk Fonden, Billedhuggeren, professor Gottfred Eickhoff og hustrus, maleren Gerda Eickhoffs Fond.

HEIRLOOM
center for art and archives
Sølvgade 36, st. tv
DK-1307 Copenhagen K
Denmark
www.heirloom-caa.org